

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Vprašanje, ali se je služnost stanovanja razširila, rešiti je edino le nasproti onemu, komur služnost pristojta; tožbi proti tretji osebi, ki pri upravičencu le stanuje, manka pasivna legitimacija (§ 523 o. d. z.).

C. kr. okr. sodišče v Kozjem je v pravdni stvari Matije in Katarine M. proti Francu M. razsodilo: Tožbeni zahtevek: Toženi Franc M. mora pripoznati, da ne sme stanovati in izvrševati čevljarkega obrta v hiši tožnikov Matija in Katarine M. v Zd., da mora njuno hišo zapustiti in povrniti pravdne stroške, vse v teku 14 dni, — se zavrne ter sta nasprotno tožnika nerazdelno dolžna povrniti tožencu na 3 K 50 h odmerjene stroške.

Dejanski stan.

Tožnika Matija in Katarina M. zahtevata z le-to tožbo od toženca Franca M., naj isti pripozna, da ne sme stanovati in izvrševati čevljarkega obrta v njuni hiši v Zd. in da mora hišo zapustiti, čeprav si on neoporekano ne trdi nikakoršne samostojne pravice v tej hiši, nego stanuje le pri svoji materi Mariji M., kateri pristojta vsled prepodajne pogodbe z dne 20. januarja 1882 med drugimi vžitkarskimi pravicami tudi pravica, da sme izključno rabiti leseno sobo v hiši, ker ga mati hoče imeti pri sebi, da ji streže in opravlja vsa potrebna, posebno poljska dela.

Tožnika trdita, da pristojta Mariji M. pravica do stanovanja le za njeno osebo, da bi sicer nič ne ugovarjala proti temu, da toženec tam stanuje, ko bi se on mirno in dostojno vedel, da pa dela on nemir po noči in po dnevu, da vedno psuje, se v navzočnosti tožnikovih otrok grdo priduša, pogostoma pijan domov prihaja, s svojim vedenjem tožnikovim otrokom pohujšanje daje, po vratih razbija, tožnikoma samima in njunima otrokoma nemir in strah pripravlja, da izvršuje toženec v tožnikovi hiši tudi čevljarkega obrt, večkrat sredi noči z delom začčenja in s svojim orodjem ropoče, samo da bi nju jezil, tako da nimata niti po noči miru pred njim.

V dokaz svojih trditev, da ima Marija M. pravico rabiti stanovanje le za svojo osebo, predložila sta tožnika prepodajno pogodbo od 20. januarja 1882, proti kateri listini toženec nič ne ugovarja; v dokaz drugih okolišnosti ponudila sta zaslišanje prič.

Toženec pa trdi, da pristojta njegovi materi pravica do stanovanja še za najmanje eno osebo, katera ji streže in za njo potrebna dela, posebno na polju opravlja, ker je že 70 let stara in bolehnata ter ima za užitek tudi dosti zemlje in pravico, rediti jedno goved in 2 svinji, tako da neobhodno potrebuje vsaj jednega človeka pri sebi; da ima mati le še 2 sinova, katerih je eden posestnik v Pilštanju, drug pa hišnik v Trstu; drugega človeka, ki bi ji bil v sorodu razun tožnikov, s katerima se ne sporazume, pa nima in tudi sploh ne človeka, s katerim bi bila v kakšni zvezi, in tako je le na njega — toženca — navezana; da se je z ozirom na te okoliščnosti že pri sklenitvi pogodbe samo ob sebi razumelo, da bode mati vsaj jedno osebo smela imeti pri sebi v stanovanju, da so izprva celo 4 osebe stanovale v tej sobi in sicer še oče Miha M., kateri je imel vsled iste prepodajne pogodbe pravico do stanovanja, nadalje njegov brat Janez M. in on; da je brat Janez zvrševal čevljarski obrt v hiši, še predno se je sklenila prepodajna pogodba in potem isto nadaljeval, ko so se vsi preselili v sedanjo sobo; da se je on pri bratu izučil in nadaljeval obrt, ko je ta od hiše odišel, da tožnika celih 18 let nista nikdar ugovarjala proti temu, da bi se obrt ne zvrševal, in da to zvrševanje tožnikov tudi nikakor ne obtežuje, ker se v njuno stanovanje niti ne sliši; da je Marija M. upravičena imeti človeka pri sebi, ki zvršuje kakšen obrt, kakor on, posebno ker on istega redno ne zvršuje, ker ga niti nima pravice zvrševati in ker mora opravljati druga dela in tudi v dnino hodi.

V dokaz teh trditev in nadalje v dokaz neresničnosti tožnikovih trditev predlagal je toženec zaslišanje prič.

Pri razpravi prečital se je odstavek iz navedene prepodajne pogodbe, ki se tiče vžitkarskih pravic Marije M. Vsi drugi obestranski dokazi so se kot neodločilni odklonili.

Odstavek glede prepirne pravice se glasi: »Die Uebernehmer verpflichten sich die von Seite des Uebergebers Michael

M. und seiner Ehegattin Maria M. sich lebenslänglich und unentgeltlich vorbehaltenen Wohnungs- und Ausgedingsrechte zu leisten u. zw. das ausschliessliche Benützungsrecht des hölzernen Wohnzimmers im Wohnhause sammt Dachboden ober demselben.«

Med nadaljnji vžitkarskimi pravicami pristojna Mariji M. vžitek $\frac{1}{3}$ vinograda, 10 ogonov njive pod vinogradom, travnika pri vinogradu od hleva do jarka, jednega dolgega ogona in vseh kratkih ogonov na njivi pri Ščevem travniku, travnika pri teh ogonih do pota in do Ščevega travnika, pravica do paše za jedno goved in 2 svinji.

Razlogi.

Ker si toženec neoporekano ne lasti nikakoršne samostojne pravice do stanovanja in izvrševanja obrta v prepirni sobi, bilo bi v tej pravdi rešiti vprašanje, je li Marija M., ker je vzela drugo osebo k sebi, osobito takšno, ki izvršuje kakoršen si bodi obrt, ki provzročuje večji ali manjši nemir v hiši, razširila služnost izključne rabe prepirne sobe, katera jej pristojna vsled navedene prepodajne pogodbe?

Vprašanje, se je li služnost razširila ali ne, rešiti je edino le nasproti onemu, kateremu služnost pristojna. Ako bi se razsodilo o tem, je li toženec upravičen v prepirni sobi stanovati, sklicuje se jedino le na pravico svoje matere Marije M., sodilo bi se o pravicah tretje osebe, ima li ona le za svojo osebo pravico do stanovanja, mari sme tudi drugega človeka pri sebi imeti v stanovanji; — to pa nikakor ne gre. Z ozirom na kakovost užitkarskih pravic in visoko starost užitkarice je to gotovo za njo jako važno vprašanje, ki se more le rešiti nasproti njej. Tožnika bi tudi sicer ne prišla do nikakoršnega uspeha, ker bi užitkarica vedno lahko drugo prav takšno osebo vzela k sebi, proti kateri bi prejšnja razsodba nič ne pomagala.

Da bi bila tožba proti tožencu prav začeta, morala bi tožnika v smislu §-a 523 o. d. z. trditi in dokazati, da si nasprotnik ono služnost, katero mu odrekata, svojí, seveda za svojo osebo; tega pa toženec priznано ne stori, nego se edino le sklicuje na pravice tretje osebe; o teh pa je moči soditi le nasproti tej tretji osebi. Ker torej ni prava oseba tožena, oziroma ker tožnika nista niti trdila, kar bi morala po smislu § 523 o. d. z. dokazati

nasproti tožencu, bilo je tožbeni zahtevek kot neutemeljen zavrniti, ne da bi se bili dopustili ponujeni dokazi, ki bi bili umestni le v pravdi proti Mariji M.

Izrek o stroških se upira na določbo §-a 41 c. pr. r.

C. kr. okrožno kot prizivno sodišče v C. je tožnikovemu prizivu in tožbenemu zahtevku ugodilo iz naslednjih

razlogov:

Tožnika zahtevata v le-tej pravdi po §-u 228 c. pr. r. ustanovitev, da ne pristojata tožencu pravica do stanovanja in izvrševanja čevljarskega obrta v njuni hiši ter da mora isto zapustiti. Že iz pojma lastnine (§ 354 o. d. z.) izhaja, da ni nikdo drug upravičen rabiti lastne stvari brez lastnikovega privoljenja v svojo potrebo in da sega vsako tako dejanje v lastninsko pravico tretjega, ki ima toraj očitno pravni interes zahtevati, da se ustanovi neobstoj prisvajane pravice in ki je torej upravičen varovati se v smislu zakona proti vsakemu, kojega dejanje bi bilo po določbi §-a 313 o. d. z. sposobno, pridobivati si kako pravico, ako bi namreč lastnik vedoma dopustil tako rabo svoje stvari.

Toženec je sam priznal, da stanuje že 18 let v tožnikovi hiši, oziroma v materini sobi in tam izvršuje čevljarski obrt, ter se le sklicuje na to, da ga hoče mati pri sebi imeti, ker je že 70 let stara in bolehnata, tako da potrebuje vedno človeka za postrežbo in za obdelovanje užitkarskih zemljišč, katera mora po pogodbi oskrbovati mati sama.

Na ta način pa je toženec očitno razširil služnostno pravico stanovanja, ki pristojata vsled kupne pogodbe od 20. februarja 1882 le njegovi materi, v svojo lastno korist (§ 485, 504, 507 in 521 o. d. z.) in si dalje svojil izvrševanje čevljarskega obrta na tožnikovem posestvu ter segel v tožnikovo lastnino.

Ni dvomiti torej, da je toženec pasivno legitimovan. Tožba namerava toženca odpraviti iz tožnikove hiše, ona se upira na lastninsko pravico in nikakor ne zahteva ustanovitve, da materi ne pristojata pravica jemati drugega človeka k sebi.

Z ozirom na te razloge je tožba upravičena in je bilo, ugodivši prizivu, razsodbo I. inštanice premeniti in ugoditi tožbenemu zahtevku.

C. kr. najvišje sodišče, revizijska inštanca, je z odločbo od 27. januarja 1901 št. 15011 ugodilo toženčevi reviziji in obnovilo razsodbo prvega sodnika iz naslednjih

razlogov:

Toženec ne zanika, da stanuje v tožnikov hiši in sicer v tisti sobi, v kateri sme njegova mati vsled prepodajne pogodbe od 20. februarja 1882 stanovati, in da tudi v tej sobi zvršuje čevljarški obrt, trdi pa, da si on nikakor ne svoji kake pravice za-se, nego da stanuje samo zaradi tega pri svoji materi, da jej streže in jo podpira pri obdelovanju zemljišča, od katerega ima dosmrtni užitek.

Po tem takem je pa tudi popolnoma utemeljen toženčev ugovor, da njega ni bilo tožiti. Tožnika sicer trdita, da si toženec sam pravico svoji, a ne navedeta za to trditev drugega, razun le to, da toženca ni mati poklicala k sebi, nego da je on sam prišel k materi. To pa nikakor ni odločilno, je li toženec bil od svoje matere poklican ali ga pa samo poleg sebe ima; v prvem kakor v drugem slučaju se zvršuje pravica, ki pristojta toženčevi materi.

Vprašanje, ali mati svojo pravico razširja, ker je vzela v svojo sobo še tretjo osebo, oziroma ker jej je dovolila, da zvršuje tam čevljarški obrt, se ne more rešiti v tej pravdi, marveč le v pravdi, ki bi jo bilo začeti proti nji sami. Nikakor ni dopustno, da bi se o tem vprašanju, ali sme ona imeti sina pri sebi ali ne, sodilo v pravdi, katere se ona ne vdeležuje.

Ker je tako edino odločilno vprašanje, ali je toženčeva mati svojo pravico razširila ali ne, priznati je, da ni tožena prava oseba in bilo je zaradi pomotne pravne presoje ugoditi reviziji, spremeniti drugo razsodbo ter obnoviti razsodbo prvega sodnika.

Dr. J. Hrašovec.

b) Zanikati je vprašanje, da bi odvetnik moral substituirati notarja na kraju razpravnega sodišča, da ne nastanejo neprimerni pravdni stroški.

V pravdi I. P., tožitelja, zastopanega po odvetniku drju S. zoper A. in M. Š., toženca, radi 400 K je c. kr. okr. sodišče v P.

tožbenemu zahtevku ugodilo ter toženca obsodilo v povračilo pravnih stroškov 104 K.

Na rekurz obeh tožencev je c. kr. dež. sodišče v Gradci kot rekurno sodišče sodbo prvega sodnika glede izreka o stroških tako premenilo, da je znižalo pravnih stroške na 68 K, češ da osebna intervencija tožiteljevega zastopnika drja S. pri sodišču, ki ni na kraju stalnega njegovega bivališča, ni bila potrebna, da je torej povzročila stroške, ki niso bili potrebni v svrhu primernega iskanja pravice; ni namreč dokazano, da se dr. S. ni mogel dati substituirati po notarju, ki biva na sedežu sodišča.

Tožitelj je vložil revizijski rekurz, kateremu je c. kr. najvišje sodišče z odločbo od 12. decembra 1900 št. 16532 ugodilo, pravnih stroške zopet zvišalo na 94 K 37 h in tožencema naložilo povračilo stroškov revizijskega rekurza 16 K 3 h.

R a z l o g i.

Revizijski rekurz tožiteljev je pač utemeljen, ker je rekurno sodišče črtalo tožitelju stroške osebne intervencije njegovega zastopnika drja S. pri sporni razpravi in odmerilo le stroške, ki bi jih bila povzročila substitucija notarja v P. Kajti če gre v tem slučaju tudi le za pravno postopanje, za katero ne velja obvezno zastopstvo po odvetniku, je bil vendar tožitelj po §-u 26 c. pr. r. upravičen tudi tukaj si izbrati odvetnika svojim zastopnikom. Te stroške je torej smatrati primernimi v svrhu iskanja pravice (§ 41 c. pr. r.). Vprašanje pa, ali je tožiteljev zastopnik mogel ali moral substituirati notarja v P., je zanikati z ozirom na določbo drugega odstavka §-a 31 c. pr. r. v zvezi s čl. I. odst. 2 uv. zak. k civ. pr. r. od 1. avg. 1895 št. 113 drž. zak. in §-a 14 in 15 odv. reda.

Kazensko pravo.

Zahteva, da naj najvišje kasacijsko sodišče izda svojo odločbo v slovenskem jeziku (§ 27 ces. pat. od 7. avgusta 1850 drž. zak. št. 325), ni sposobna za uradno rešitev (§ 16 k. pr. r.).

Na ničnostno pritožbo Marije B. proti sodbi c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani (kazenski oddelek) z dne 14. avg. 1900, opr. št. Vr VI 243 00-47 je iztekla odločba c. kr. vrhov-

nega kasacijskega sodišča z dne 20. septembra 1900 opr. št. 12804, katero je dež. sodišče vročilo zagovorniku Marije B., dru. P. Glede na to, da se je ta odločba vročila v nemškem jeziku, čeprav se je cela razprava na prvi inštanci vršila v slovenščini in je bila tudi ničnostna pritožba sestavljena v slovenskem jeziku, vložil je dr. P. predlog pri dež. sodišči, naj se mu vroči odločba najvišjega sodišča v slovenskem jeziku.

C. kr. deželno sodišče je s sklepom od 21. oktobra 1900 omenjeni predlog zavrnilo, »ker najvišje sodišče ni dalo ukaza za prevod in je imelo torej tukajšnje sodišče le izvod razsodbe za stranko napraviti in dostaviti.«

Zagovornik dr. P. je na to pri dež. sodišču predlagal, naj se njegov predlog radi vročitve slovenske odločbe predloži c. kr. najvišjemu sodišču, da ukrene, da se ugotovi njegovemu predlogu.

»Rešuje tergalno poročilo od 14. novembra 1900 opr. št. Vr. VI. 243/00-58 vsled pritožbe Marije B. proti sklepu deželnega sodišča v Ljubljani od 21. oktobra 1900 opr. št. Vr. 243/00-51« — je c. kr. najvišje kasacijsko sodišče z dopisom od 19. decembra 1900 št. 15715 vlogo Marije B., ki da ni sposobna za uradno reševanje najvišjega kasacijskega sodišča, zavrnilo glede na to, da najvišjemu kasacijskemu sodišču v kazenskih stvareh pristojajo zgolj odločbe in odredbe, ki so v kazenskopravnem redu natančno označene, da pa se v rečeni vlogi zahteva odredba kasacijskega dvora, koja ne spada v okvir §-a 16 kaz. pr. r., in glede na to, da se je v vlogi izrecno predlagala predložba najvišjemu sodišču.

XIV. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

Po dnevnem redu, ki je bil objavljen v zadnji številki »Slov. Pravnika«, vršila se je letošnja glavna skupščina društva »Pravnika« dne 26. januarja, počenši ob 8. uri zvečer v ljubljanskem »Narodnem domu«.

1. Zbrane društvenike je pozdravil načelnik g. dr. Ferjančič in v svojem govoru poudarjal, da je društvo tudi v